

2. Aegruumiline intervall.

1921. a. sügisel pandi Harald Narva Linna 1. Algkooli. Kuid järgmisel kevadel kolisid Keresed tagasi Pärnusse ja koolitee jätkus Pärnu Linna 9. Algkoolis. Selle lõpetamisel 1927. aastal järgnes 5 aastat õpinguid Pärnu Poeglaste Gümnaasiumis, suures kahekordses telliskivimajas linna keskel Vanapargi ääres. Juba enne Narva kolimist olid vanemad muretsenud korraliku pianino ja Harald hakkas üsna varakult klaverit õppima. Tõsisem muusikaharrastus algas aga gümnaasiumi kolmandast klassist. Tänu eratudidele ja innukale harjutamisele omandas ta küllalt hea klaverimängutehnika. Lemmikheliloojateks said Liszt, Chopin ja Grieg. Kui kooli orkestris jäi puudu flöödimängija, õppis ta mõne kuuga flöödimängu nii hästi selgeks, et sai hakata orkestris kaasa mängima ja temast kujunes suur orkestrimängu-harrastaja. Peagi hakkas ta mängima ka Pärnu Kaitseliidu orkestris. Kujunes kuuleikmeline kooliendade rühm, kes sageli kogunes kuhugi, harilikult küll muusikalembeste Kereste poole, musitseerima. Flöötistina sai Harald kaasa mängida ka Pärnu suvemuusika-orkestrites. Veel praegugi kirjutab ta: "Orkestrimuusika oli minu kirg. Tartusse tulles astusin Kaitseliidu Tartu orkestrisse, mille koosseisus mängisin mitu suve Narva-Jõesuu suvemuusikat. Talviti mängisin "Vanemuise" teatri orkestris flööti ning laupäevapühapäeva õhtuti ÜS "Liivika" ja II diviisi tantsuorkestrites klaverit. Pärast sõda olin AÜN Tartu kultuurihoone isetegevusliku sümfooniaorkestri flöötist. 50ndate aastate alguses organiseerisin üliõpilastest TRÜ sümfooniaorkestri. Ametiühing ostis pillid ja kui tarvis, maksis nende parandamiste eest "Vanemuise" orkestrantidele, kes andsid ka pillitunde ja toetasid orkestrit kontsertidel. Dirigendid olid Aadu Regi ja Igor Graps, mängijaid nii 30-40 ringis. Jõudsin anda kaks kontserti ülikooli aulas, neist ühel oli kavas Beethoveni V klaverikontsert (solist oli Mall Sarv) ja teisel üks klarnetikoncert (solist oli Tallinnast). Esitasime ka Tartu silmatohtri ja harrastushelilooja Leo Schotteri kompositsioone. 1956. aastal tegime kaasa Balti I üliõpilaslaulupeol Tartus." [*]

Harald Keres mängimas oma esimesel klaveril „Pleyer & Meggi“, mis oli soetatud juba Narva-päevil. Kuulajaks Leida Keres.

Piir, Ivar. Harald Keres – õpetaja ja õpetlane. Täppisteaduste ajaloost Eestis : pühendatud Wilhelm Ostwaldi 150. sünniaastapäevale. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2004. (Teaduse ajaloo lehekülgi Eestist; 13)

Pärnu kaitseliidu orkester 1933. sügisel. Harald Keres esireas paremalt kolmas

All Narva-Jõesuu suveorkester (1938) ning paremal AÜN Tartu kultuurihoone orkester (1950ndad)

TR Ülikooli sümfooniaorkester uue õppeaasta eel

Tartu Riikliku Ülikooli sümfooniaorkester asutati käesoleva aasta märtsis, esimese avalik esinemine toimus juba mais. Orkestri asutamise tingisid mitmesugused asjaolud. Tartu Riikliku Ülikooli lõpetanuid siirdub enamik pedagoogilisele tööle. Obligatoorsest muusikalist haridust tulevased õpetajad ülikoolis ei saa, kuid ometi on muusika tundmine pedagoogilisel alal töötajale väga vajalik, rääkimata muusika üldkultuurilisest väärtusest üldse. Sellepärast osutus tarvilikuks korraldada Tartu Riiklikus Ülikoolis muusikaõpetus fakultatiivset. Selle ürituse üheks lülaks õngi sümfooniaorkester.

Sümfooniaorkestril Tartu Riiklikus Ülikoolis on nüüsiis esmajoones pedagoogilised ülesanded. Ta on selleks tsentriks, mille ümber toimub ühel pool tutvumine sümfooniaorkestri muusikaga praktilise muusitseerimise kaudu, ühtlasi mänguokuse omandamine üksikutele instrumentidele viinud õpetajate juhtimisel (esialgu tagasihoidlike võimaluste piires), kuid teiselt poolt ka muusikaline propaganda ja kasvatustöö üliõpilaste laiemates ringides.

Eesmärgiks pole üksnes õpetada vähesete üliõpilastele orkestrimängu, vahest tähtsamgi ülesanne seisneb selles, et õpetada võimalikult kõiki üliõpilasi ka orkestrimängu kuulama, s.o. kasvatada kontserdipublikut. Orkestri avalikud kontserdid on määratud teenima seda toetavaid ülesannet. Ühel pool esinejate hoolas ettevalmistus, teiselt poolt kontserdiprogrammide massiline levitamine üliõpilaste hulgas, millel on ühtlasi toodud ettekannele tulevate palade muusikalise sisu lühike kirjeldus koos biograafilise andmetega komponistide kohta. Nii oli maikuus toimunud kontserdi puhul. Käesoleval semestril on plaanis korraldada lisaks üliõpilaskoolilise fakultatiivseid loenguid sümfooniaorkestri ja sümfooniaorkestri muusika kohta.

Arusaadavalt on sümfooniaorkestril ülikoolis peale pedagoogiliste ka muid ülesandeid. Sümfooniaorkester mitmekesistab ülikooli muusikaelu, mis seni piirdus peamiselt laulukooride ja instrumentaalan-

samblite osas estradiorkestri tegevusega. Vastavalt ülesannetele on korraldatud ka orkestri organisatsiooniline külg. Orkester ei ole ainult isetegevusliku muusitseerimise kohaks, siin peab olema võimalus sümfooniaorkestri muusikat õppida. Selleks on vajalik, et orkestril oleks viinud juht ja instruktorid üksikutele instrumentidele ja pillirühmadele. Selles osas on orkestrile lahket kaasabi osutanud «Vanemuise» teatri orkestri liikmed ja Tartu Muusikakooli õppejõud.

Instruktorite juhtimisel tutvuvad noored individuaalselt ettekannele tulevate palade noodimaterjaliga, saades näpunäiteid nii tehnilistes kui palade muusikalise sisu küsimustes. Kuid sellest ükst on vähe. Tuleb õppida mängima keeruka muusikalise kollektiivi liikmena, koostöös kollektiivi teiste liikmetega. Seda saab algeja teha paremini, kui ta istub viinud mängija kõrval ja kuulab, kuidas tuleb orkestris mängida. Järelikult pedagoogilistel kaalutlustel on vajalik, et orkestris mängiks kaasa rida suurema staažiga orkestrante. See on üheks põhjuseks, miks Tartu Riikliku Ülikooli sümfooniaorkestri kontserdid on planeeritud lisejõududega väljastpoolt, peamiselt «Vanemuise» teatri orkestrist. Sellega tõuseb ka ettekanne kvaliteet, pakutakse publikule rohkem ja saavad enam ka orkestri kaasmängijad. Teiseks põhjuseks on muidugi ka asjaolu, et sümfooniaorkestri täieliku koosseisu komplekteerimine ainult üliõpilaste ja õppejõudude hulgast polend esialgu võimalik. Ülalõeldu järgi pole see eriti otulinegi.

Tartu Riikliku Ülikooli sümfooniaorkestri tähtsus ei piirdu ainult ülikooli seinetega. Oles loodud organisatoorsest ja eesmärgidelt küll teistsugustel alustel, kui Eesti NSV AÜN Kultuurihoone ja Tartu Muusikakooli juures tegutsev isetegevuslik sümfooniaorkester, aitab ta mõnevõrra rikastada ka Tartu muusikaelu sümfooniaorkestri muusika alal.

H. KERES,
TRÜ professor

Edasi, 1956, 10. okt.

Sümfooniaorkester Tartus. Juhatas E. Tubin (1939). Harald Keres tagumisel poodiumil vasakult teise puldi taga teises reas.

Paremalt artikkel Edasist